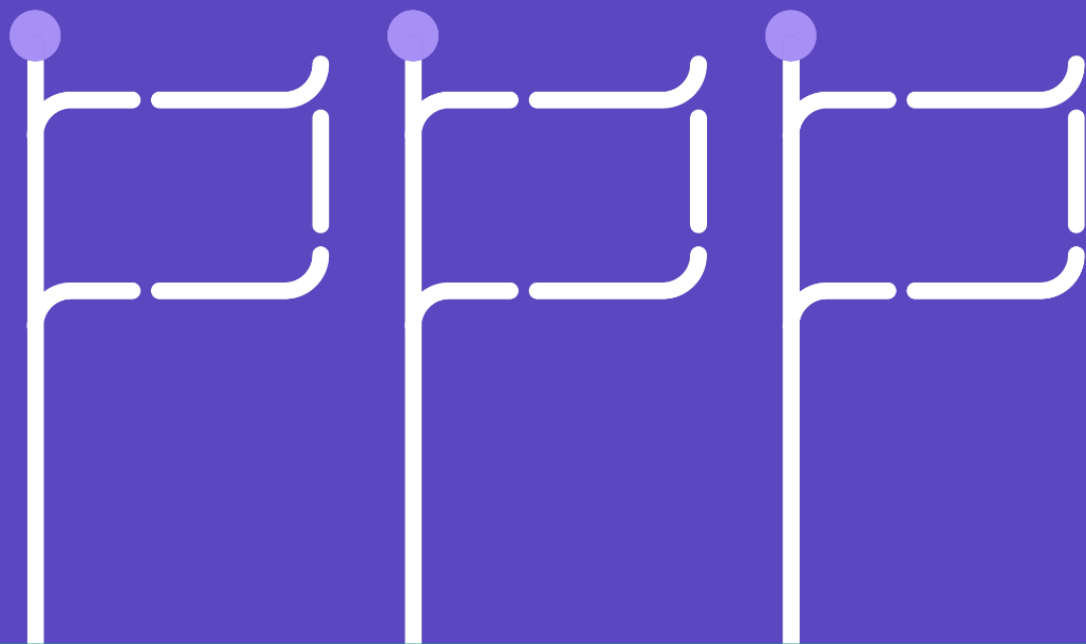

science
meets
regions

2022

#EUSci4Regio

Grad Zagreb, Almeria centar
06. travnja 2022.

Izazovi suvremenog roditeljstva
kroz perspektivu jednoroditeljskih
obitelji

Dr. sc. Monika Pažur
Učiteljski fakultet u Zagrebu

GRAD ZAGREB

Konferencija Znanost susreće regije: „Skrivene
među nama – Jednoroditeljske obitelji”

European
Commission

IZAZOVI SUVREMENOG RODITELJSTVA

- Položaj i uloga djeteta u obitelji značajno se mijenjaju kroz povijest, što uzrokuje i promjenu u odgovornostima i zadacima roditelja (Maleš, 2003)
- Konvencija UN-a o pravima djeteta (1989) u kojoj je djetetu priznat status nositelja ili subjekta prava donosi pojam roditeljstva u najboljem interesu djeteta.
- Vijeće Europe Preporukom 19 (2006) uvodi pojam *pozitivnog roditeljstva* kojim se roditeljsko ponašanje temelji na najboljem interesu djeteta što podrazumijeva njegujuće, nenasilno i osnažujuće uvažavanje i usmjeravanje djeteta, uz postavljanje granica radi omogućavanja njegovog potpunog razvoja.

IZAZOVI SUVREMENOG RODITELJSTVA

- Roditeljstvom u *najboljem interesu djeteta* smatra se roditeljstvo koje omogućuje ostvarivanje svih djetetovih prava te potiče djetetov optimalan kognitivni, emocionalni i tjelesni razvoj u sigurnom okruženju (Pažur & Drvodelić, 2022)
- Najvažnijim za kvalitetan razvoj djeteta smatraju se upravo roditeljska ponašanja, odnosno drugim riječima „*ono što roditelji rade je mnogo važnije od toga tko roditelji jesu*“ (Paterson, 2011)
- Odnosi koji se razvijaju između roditelja i djeteta predškolske dobi imaju temeljan utjecaj na ono što slijedi te djeca mogu razviti svoje prirodne potencijale samo u interakciji s odraslim osobama koji primjereno odgovaraju na njihove potrebe (Richter, 2004)

JEDNORODITELJSKE OBITELJI

- Bez obzira na vremensko razdoblje, društveno uređenje i obiteljsku strukturu, obitelj je do danas zadržala neke od svojih temeljnih funkcija kao što su: reprodukcija, ekonomska sigurnost, socijalizacija, emocionalna podrška i održavanje urednih odnosa među svojim članovima (Valjan–Vukić, 2009)
- Jednoroditeljske obitelji posebno su ranjive — ekonomski naponi, opterećenost ulogama, nedostatak podrške partnera, tenzije od donošenja odluka nasamo, zahtjevi da djeca prerano preuzimaju uloge i odgovornosti — sve je to potencijalno opasno i značajno povećava rizik od disfunkcije za ove obitelji (Grozđanić, 2000)

KAKO RODITELJI DOŽIVLJAVAJU SUVREMENO RODITELJSTVO?

„Modeli odgovora na odgojno-obrazovne potrebe djece izložene riziku socijalne isključenosti u ustanovama ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja”¹

514 roditelja, od čega 86.3% majki i 11.7% očeva.

50.4% dječaka i 49.6% djevojčica, u dobi od 5. i 6. godina

Sudjelovanje djece rane i predškolske dobi u kraćim odgojno-obrazovnim programima²

564 roditelja, od kojih je 21.26 % bilo očeva, a 78.74 % majki

45.47% dječaka i 54.53% djevojčica, u dobi od 3. do 7. godine

1 - Projekt financira Hrvatska zaklada za znanost, a njime se želi razviti znanstvena podloga za planiranje programa za prevenciju socijalne isključenosti djece. U: Pažur, M. i Drvodelić, D. (2022). Roditeljstvo kao važan činitelj optimalnog razvoja djece uključene u institucionalni sustav ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja. Hrvatski časopis za odgoj i obrazovanje, 24 (2); *u pripremi za objavu*.

2 – Pažur, M. (2022). Sudjelovanje djece rane i predškolske dobi u kraćim odgojno-obrazovnim programima kao oblicima strukturiranog provođenja slobodnog vremena. *U pripremi za objavu*.

Učestalost pojavljivanja određenih ponašanja roditelja u odnosu na dijete – najrjeđa ponašanja

	Niti jednom	Jednom	Nekoliko puta tjedno	Svaki dan	Nekoliko puta dnevno	M
Kažnjavanje djeteta	31,6%	47,9%	18,3%	2,2%	0,0%	1,91
Pokazivanje nervoze u razgovoru s djetetom	21,1%	46,4%	26,6%	5,3%	0,6%	2,18
Raditi nešto umjesto djeteta, nešto što ono može napraviti samo	18,3%	33,3%	34,9%	10,9%	2,5%	2,46
Zabrana djetetu da se bavi nekom aktivnošću (npr. Prestani!)	17,5%	26,1%	39,8%	12,3%	4,3%	2,60
Planiranje načina na koje će izbjeći neko neželjeno ponašanje djeteta	20,6%	25,3%	29,4%	19,6%	5,1%	2,63

Učestalost pojavljivanja određenih ponašanja roditelja u odnosu na dijete – najčešća ponašanja

	Niti jednom	Jednom	Nekoliko puta tjedno	Svaki dan	Nekoliko puta dnevno	M
Pohvaljivanje djeteta	0,2%	0,2%	14,4%	46,9%	38,3%	4,23
Poticanje djeteta da samo riješi neki problem ili zadatak	0,2%	4,8%	33,1%	46,9%	14,9%	3,72
Podržavanje inicijative djeteta	0,8%	5,8%	32,3%	47,8%	13,3%	3,67
Smireno objašnjavanje razloga zahtjeva prema djetetu	1,4%	6,9%	35,8%	39,4%	16,5%	3,63
Provjeravanje je li dijete dobro razumjelo	2,5%	8,6%	31,7%	43,0%	14,2%	3,58

SLOBODNO VRIJEME DJETETA

- Provođenje slobodnog vremena za djecu može značiti sudjelovanje u strukturiranim ili nestrukturiranim aktivnostima (Meeks i Mauldin, 1990)
- Strukturirane aktivnosti podrazumijevaju sudjelovanje u organiziranim sportskim, glazbenim, jezičnim ili nekim drugim aktivnostima s planiranom strukturom, voditeljem, vremenom i mjestom održavanja. S druge strane, nestrukturirane aktivnosti obuhvaćaju široku lepezu različitih aktivnosti poput igre, sportova, različitih aktivnosti na otvorenom, kupovine te sudjelovanja u kulturnim i drugim događanjima, kao i vrijeme koje djeca provode pred ekranom (Ajduković i sur., 2020)

STRUKTURIRANO PROVOĐENJE SLOBODNOG VREMENA DJECE PREDŠKOLSKE DOBI

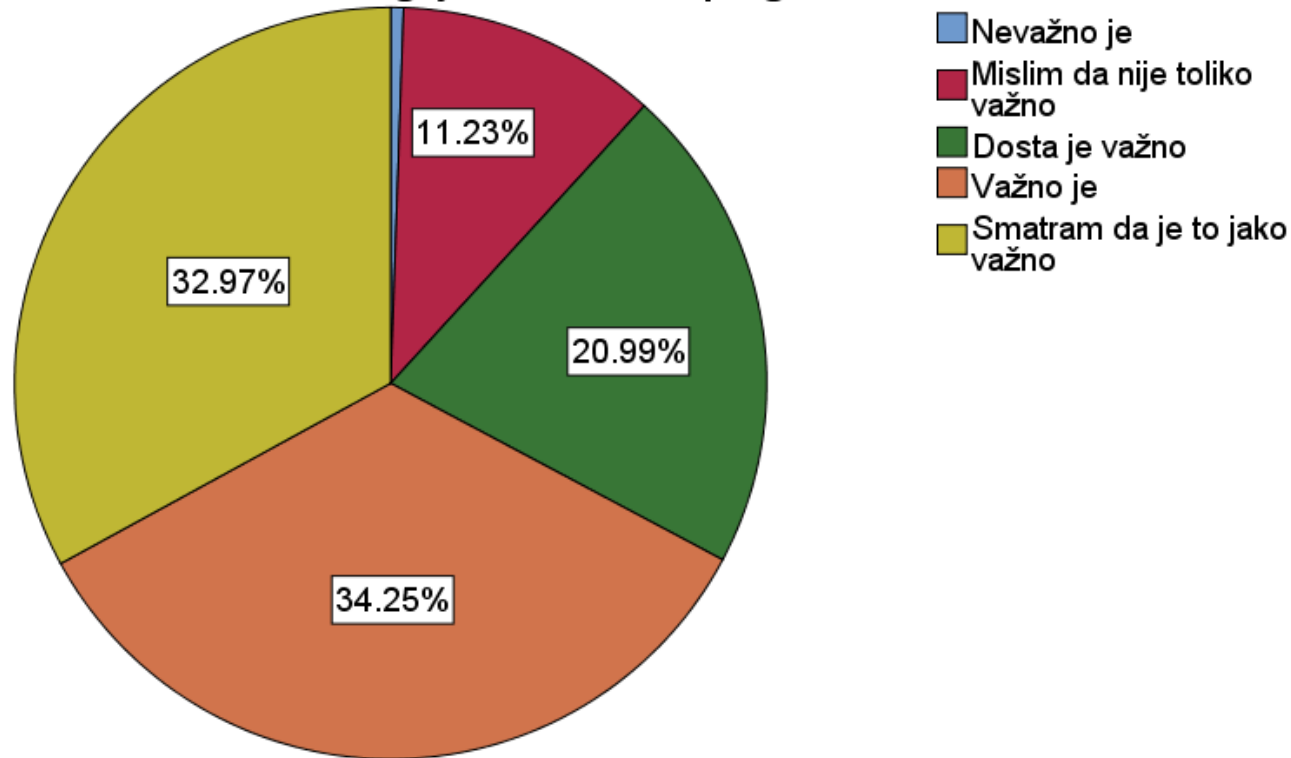
- Porast strukturiranih odgojno-obrazovnih programa dogodio se u posljednjih 20-ak godina (Gleave, 2009)
- Iako postoje određena istraživanja koja sugeriraju da uključivanje djece u razne strukturirane aktivnosti dugoročno utječe na bolje akademske uspjehe djece, kao i razvoj njihovih socijalnih vještina (Eccles i Templeton, 2002), stručnjaci u području dječje igre iskazuju zabrinutost da je djetetovo slobodno vrijeme postalo primarno vezano uz pojmove učenja, a ne uz zabavu i igru (Gleave, 2009)
- Događa se „skolarizacijom djetinjstva“ (Mayall, 2000), odnosno akademsko učenje ulazi u sve aspekte dječjeg života

Učestalost provođenja određenih aktivnosti roditelja s djecom

	Niti jednom	Jednom	Nekoliko puta tjedno	Svaki dan	Nekoliko puta dnevno
Igranje društvene igre	4,1%	31,5%	48,7%	13,1%	2,5%
Čitajte neku slikovnicu ili priču	2,3%	16,5%	40,3%	37,0%	3,9%
Igranje neke igru pomoću ICT tehnologije	32,5%	24,6%	30,9%	10,8%	1,2%
Gledanje animiranog filma	4,3%	21,5%	40,9%	29,1%	4,3%
Odlazak u park ili šetnja	0,2%	3,7%	39,3%	47,3%	9,5%
Slušanje glazbe	2,5%	8,1%	32,2%	43,4%	13,8%
Pjevanje, plesanje, recitiranje	4,1%	11,7%	38,5%	34,8%	10,9%

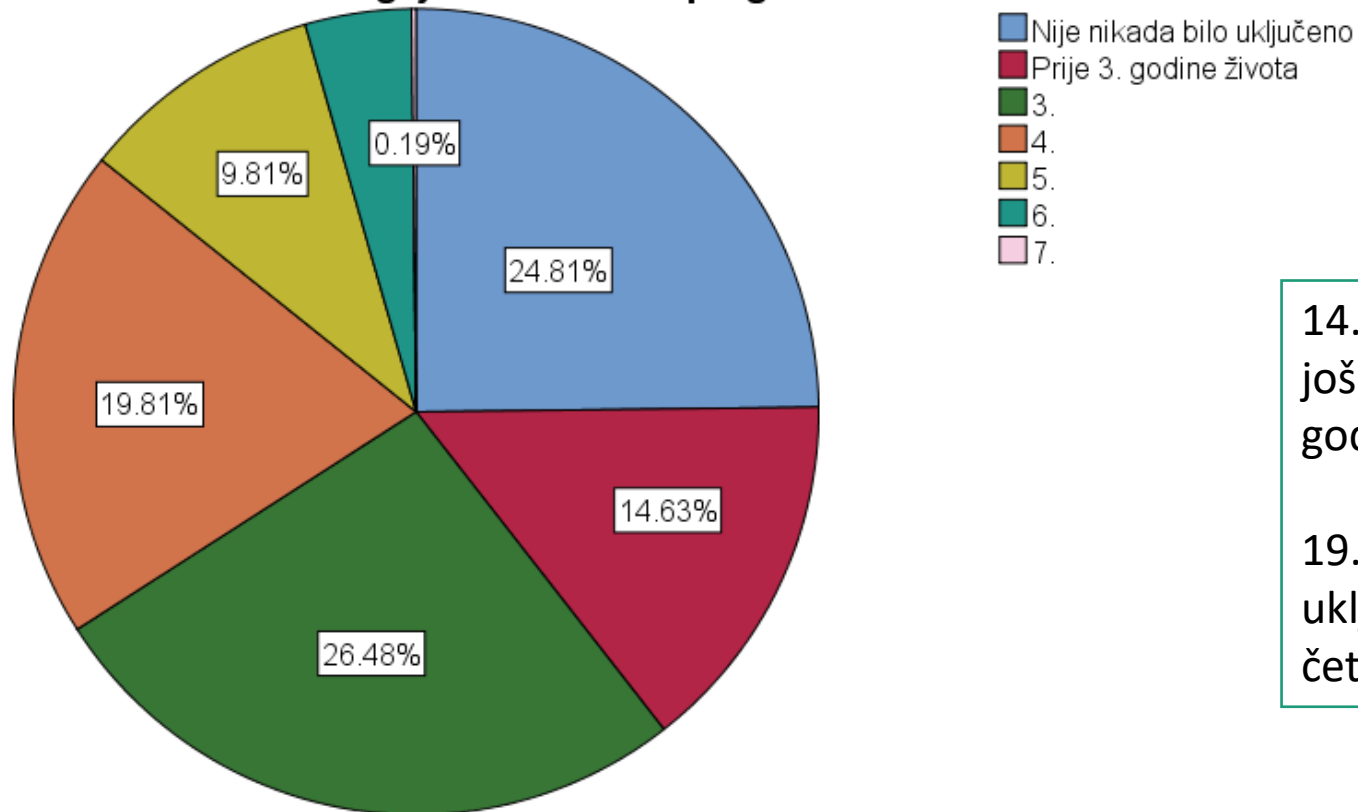
U kojoj mjeri smatrate da je važno da djeca predškolske dobi budi uključena u kraće odgojno-obrazovne programe?

Više od četiri petine roditelja smatra uključivanje djece rane i predškolske dobi u kraće odgojno-obrazovne programe važnim!

Njih čak 32.97 % smatra to vrlo važnim, 34.25 % važnim, a svega 11.23 % roditelja navodi kako misli da to nije toliko važno.

Od koje godine života je dijete bilo uključeno / trenutno je uključeno u neki od kraćih odgojno-obrazovnih programa?

56.67 % je u trenutku popunjavanja upitnika bilo uključeno u neki tip kraćih odgojno-obrazovnih programa.

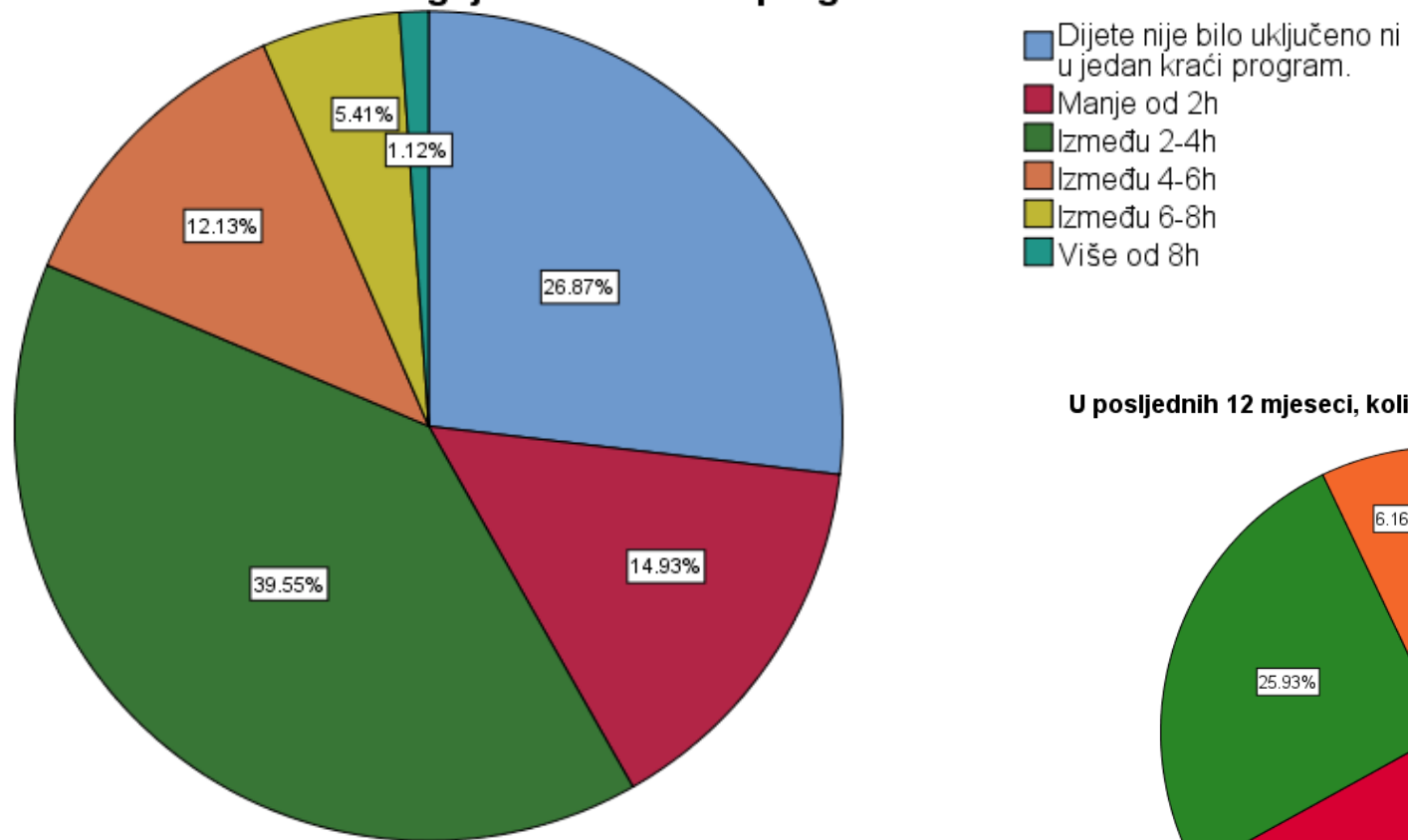
27.41 % nije nikada bilo uključeno.

14.63 % bilo je uključeno prije 3. godine života, a još njih 26.48% uključilo se u programe u 3. godini života.

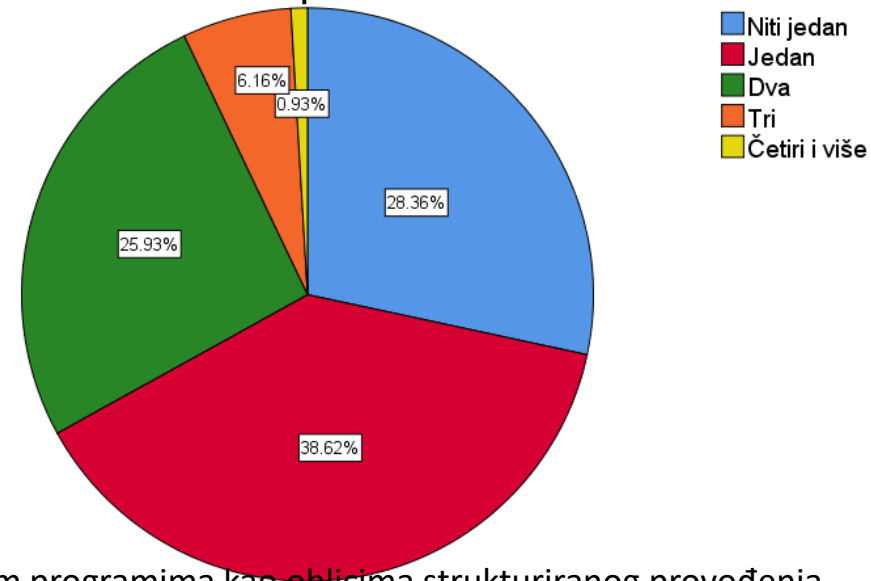
19.81 % roditelja izjašnjava se da je djecu uključilo u kraće odgojno-obrazovne programe u četvrtoj godini života.

60% djece uključeno u strukturirane programe prije 5. godine života!

U posljednjih 12 mjeseci, koliko je prosječno sati tjedno dijete provodilo sudjelujući u kraćim odgojno-obrazovnim programima?

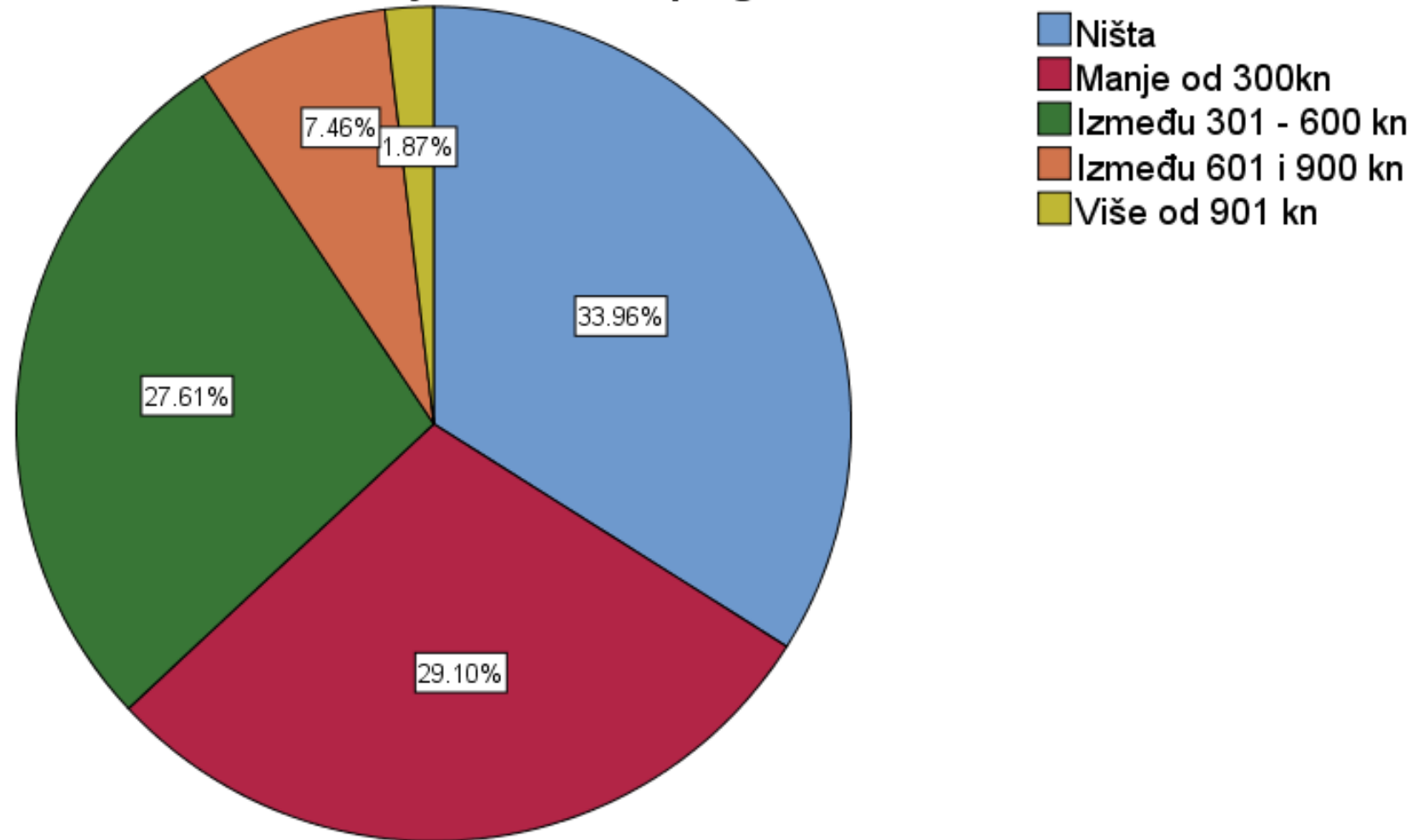

U posljednjih 12 mjeseci, koliko je najviše kraćih odgojno-obrazovnih programa dijete pohađalo istovremeno:

Pažur, M. (2022). Sudjelovanje djece rane i predškolske dobi u kraćim odgojno-obrazovnim programima kao oblicima strukturiranog provođenja slobodnog vremena. *U pripremi za objavu.*

U posljednih 12 mjeseci, koliko ste prosječno mjesečno izdvajali financijskih sredstava za djetetove kraće programe?

	Mean	SD
...stječe nova znanja i vještine.	4.19	.868
...razvija radne navike.	4.04	.946
...razvija svoju individualnost i identitet.	3.98	1.013
...se tamo zabavlja i uživa.	3.97	.918
...ono tako razvija samopouzdanje.	3.94	.977
...to kvalitetno popunjava njegovo/njezino slobodno vrijeme.	3.92	.960
...ga/ju to čini sretnim/om.	3.89	.993
...će ono lakše i brže nešto naučiti u tom razdoblju nego kada će biti stariji.	3.88	.984
...ga/ju to čini sposobnijim/om.	3.68	1.059
...će ono biti kasnije uspješnije u školi.	3.47	1.133
...će mu to osigurati bolju budućnost.	3.16	1.210
...postaje konkurentnije u budućnosti u potrazi za poslom.	2.87	1.297
...mu/joj je inače dosadno kod kuće.	2.64	1.253
...sva druga djeca idu na kraće programe, pa bi ono zaostajalo za ostalima.	2.25	1.150
...će u suprotnom biti isključen/a iz društva djece s kojom se druži.	2.11	1.154

STRUKTURIRANO PROVOĐENJE SLOBODNOG VREMENA DJECE PREDŠKOLSKE DOBI

- Ovakvi rezultati upućuju kako roditelji u Hrvatskoj imaju sve veću potrebu strukturirati dječje slobodno vrijeme. Uključivanje djeteta u razne strukturirane programe odgoja i obrazovanja od najranije dobi, postavlja sve ranije pred dijete zahtjev za preuzimanjem odgovornosti za vlastiti uspjeh (Giesecke, 1993)
- Rezultati istraživanja ukazuju kako je trend uključivanja djece rane i predškolske dobi u oblike strukturiranog provođenja slobodnog vremena, u vidu kraćih odgojno-obrazovnih programa, postalo nešto što je općeprihvaćeno među hrvatskim roditeljima
- Tako Rosenfeld i Wise (2001) nazivaju pojmom „hiper-roditeljstvo“ fenomen roditeljstva u kojem roditelji, kako bi djeca bila što uspješnija, potiču ih da se uključe u razine dodatne aktivnosti nauštrb vremena provedenog maštajući i slobodno se igrajući

Svjesnost o utjecaju
vlastitog ponašanja na
razvoj djeteta: roditeljstvo
u najboljem interesu

Roditelji – koordinatori
djetetovog vremena

Prerano preuzimanje
odgovornosti djece za
vlastiti uspjeh

Dodatna financijska
opterećenja roditelja
važan element buduće
„uspješnosti djece”

Jednoroditeljske obitelji posebno su ranjive — ekonomski naponi, opterećenost ulogama, nedostatak podrške partnera, tenzije od donošenja odluka nasamo, zahtjevi da djeca prerano preuzimaju uloge i odgovornosti — sve je to potencijalno opasno i značajno povećava rizik od disfunkcije za ove obitelji
(Grozđanić, 2000)

Literatura:

Eccles, J.S. i Templeton, J. (2002). Extracurricular and other after-school activities for youth. *Review of Education Research*, 26, str. 133–80.

Giesecke, H. (1993). *Uvod u pedagogiju*. Zagreb: Educa.

Gleave, J. (2009). *Children's time to play: A literature review*. London: Playday.

Grozđanić, S. (2000). Jednoroditeljske obitelji prema uzrocima njihova nastanka. *Ljetopis socijalnog rada*, 7(2), 169-182.

Maleš, D. (2003). Afirmacija roditeljstva. U V. Puljiz & D. Bouillet (ur.), *Nacionalna obiteljska politika*. Zagreb: Državni zavod za zaštitu obitelji, materinstva i mladeži [Affirmation of Parenthood. In V. Puljiz & D. Bouillet, (eds.), *National Family Policy*. Zagreb: Croatian State Institute for the Protection of the Family, Motherhood and Youth] (pp. 277-301).

Mayall, B. (2000). The sociology of childhood in relation to children's rights. *The International Journal of Children's Rights*, 8 (3), str. 243–59.

Paterson, C. (2011). *Parenting Matters: Early Years and Social Mobility*. CentreForum.

Richter, L. (2004). *The Importance of Caregiver-child Interactions for the Survival and Healthy Development of Young Children: A Review*. World Health Organization. Switzerland

Pažur, M. i Drvodelić, D. (2022). Roditeljstvo kao važan činitelj optimalnog razvoja djece uključene u institucionalni sustav ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja. *Hrvatski časopis za odgoj i obrazovanje*, 24 (2); *u pripremi za objavu*.

Pažur, M. (2022). Sudjelovanje djece rane i predškolske dobi u kraćim odgojno-obrazovnim programima kao oblicima strukturiranog provođenja slobodnog vremena. *U pripremi za objavu*.

Rosenfeld, A. i Wise, N. (2001). *The Overscheduled Child: Avoiding the hyperparenting trap*. New York: St Martins Press.

Valjan-Vukić, V. (2009). Obitelj I škola – temeljni čimbenici socijalizacije. *Magistra ladertina*, 4(1), 171-178.